

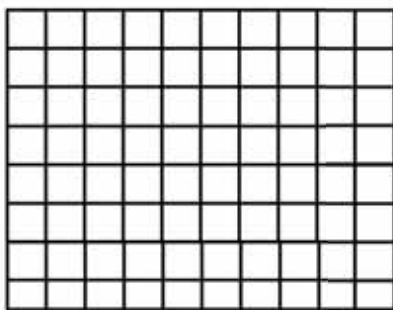

فرش‌های سنگی اوستا حسین

داود معصومی مهوار
عکاس: رضا بهرامی

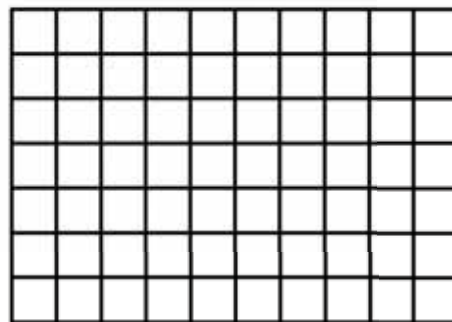
اما استاد حسین مصطفوی برای فرش کردن اتاق شکل ۲ به طول ۴m و عرض ۳/۱ m مشغول ضرب و تقسیم است. او می‌گوید باید کمی حوصله و سلیقه به خرج داد، و گرنه در یک سوی اتاق یک ردیف تکه سنگ کار خواهد شد و سنگ فرش اتاق مانند شکل ۲ بدریخت و بی‌قواره می‌شود.

شکل ۲

استاد مصطفوی کار سنگ فرش شکل ۲ را ناشیانه می‌داند. او می‌گوید سنگ‌کاری که چنین کاری را انجام دهد، به بی‌سلیقه‌گی مشهور خواهد شد و رفته‌رفته کار خود را از دست خواهد داد. از یک استادکار زبردست انتظار می‌رود که اتاق را متقارن فرش کند. او حتی تأکید می‌کند که نصف کردن پهنای ردیف پایینی (که ۰/۳ m پهنای دارد) و انتقال هر نصفه به یک سوی اتاق نیز ناشیانه است.

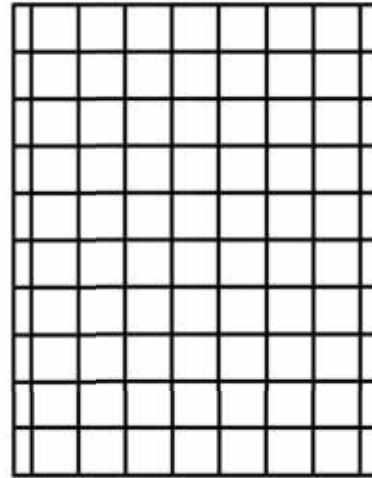
کف خانه‌ها با موزاییک، سرامیک یا سنگ فرش می‌شوند. اما اگر این کار سرسری و بدون فکر انجام شود، پول و وقت هدر می‌رود. اتاق شکل ۱ را در نظر بگیرید که طول و عرض آن به ترتیب ۴m و ۲/۸m هستند. همچنین، فرض کنید که سنگ‌هایی که برای فرش کردن این اتاق خریده‌ایم، همگی مربع‌هایی به ضلع ۴۰cm (یا به عبارتی ۰/۴ m) باشند. کار بسیار ساده است. اتاق ۴m طول دارد و $۴m = ۱۰ \times ۰/۴$ است. پس طول اتاق با ده تا سنگ پر می‌شود و عرض ۲/۸ متری اتاق نیز ۷ تا سنگ می‌خواهد. پس درست $۷۰ = ۱۰ \times ۷$ تا سنگ مربع شکل (به ضلع ۰/۴ m) لازم داریم و همه چیز درست پیش خواهد رفت. ببینید.

شکل ۱

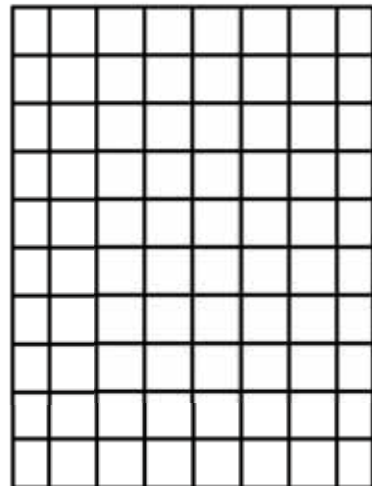
۲. بار دیگر شکلی بکشید و این اتاق را مانند شکل ۳ فرش کنید. یعنی تکه‌های سنگ را در دو سوی اتاق کار بگذارید و قابی دور اتاق در بیاورید. طول اتاق تکه $0/2\text{ m}$ و عرض اتاق تکه $0/3\text{ m}$ لازم دارد.

۳. این بار تکه‌ی زیادی در طول را $0/6\text{ m}$ و تکه‌ی زیادی در عرض را $0/7\text{ m}$ بگیرید. این تکه‌های زیادی را به چهار سوی اتاق برانید و اتاق را فرش کنید. شکل بکشید.

شکل ۳

از دید او سنگ فرش شکل ۳ متقارن است، اما باز هم بدریخت و بی‌قواره است. استادکار زبردست در چنین مواردی عجله نمی‌کند و با سلیقه بیشتری کار را پیش می‌برد. به عقیده او، در شکل ۲ به جای اینکه یک ردیف سنگ با عرض $0/3\text{ m}$ را بدقواره ببینیم، باید یک ردیف سنگ به عرض $0/4\text{ m} + 0/3\text{ m}$ را بدقواره ببینیم! نصف کردن ردیف به عرض $0/3\text{ m}$ ، دو ردیف با عرض‌های $0/15\text{ m}$ در دو سوی اتاق پدید می‌آورد که زشت است. بنابراین او تکه اضافه را در یک سوی اتاق به عرض $0/3\text{ m}$ نمی‌بیند. او عرض این تکه اضافه را $0/7\text{ m}$ می‌بیند. این $0/7\text{ m}$ را به دو بخش تقسیم می‌کند تا در دو سوی اتاق دو ردیف به عرض $0/35\text{ m}$ داشته باشد. به این ترتیب تکه‌های دو سوی اتاق خیلی باریک نیستند و سنگ فرش اتاق قشنگ‌تر به چشم می‌آید. ببینید.

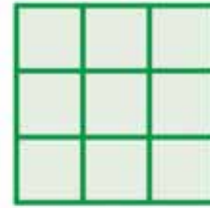

شکل ۴

اکنون شما اتاق شکل ۳ را با طول $4/2\text{ m}$ و عرض $3/1\text{ m}$ تصور کنید. سنگ‌های شما هم همگی مربع‌هایی به ضلع $0/4\text{ m}$ هستند: ۱. شکلی بکشید و این اتاق را مانند شکل ۲ فرش کنید. یعنی تکه‌های سنگ را در یک سوی اتاق کار بگذارید.

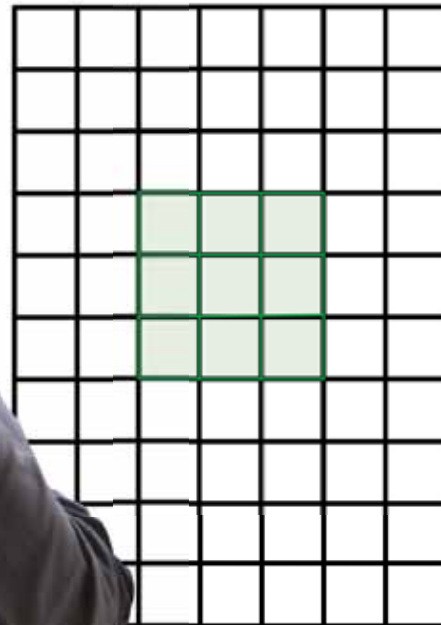
گاهی کار کمی پیچیده‌تر می‌شود. همان اتاق شکل ۱ را در نظر بگیرید. فرض کنید که ۹ تا از سنگ‌های رنگی متفاوت و گیرا دارند و می‌خواهیم در مرکز اتاق این ۹ سنگ را کار بگذاریم. با این ۹ سنگ یک مربع ۳ در ۳ می‌توان ساخت.

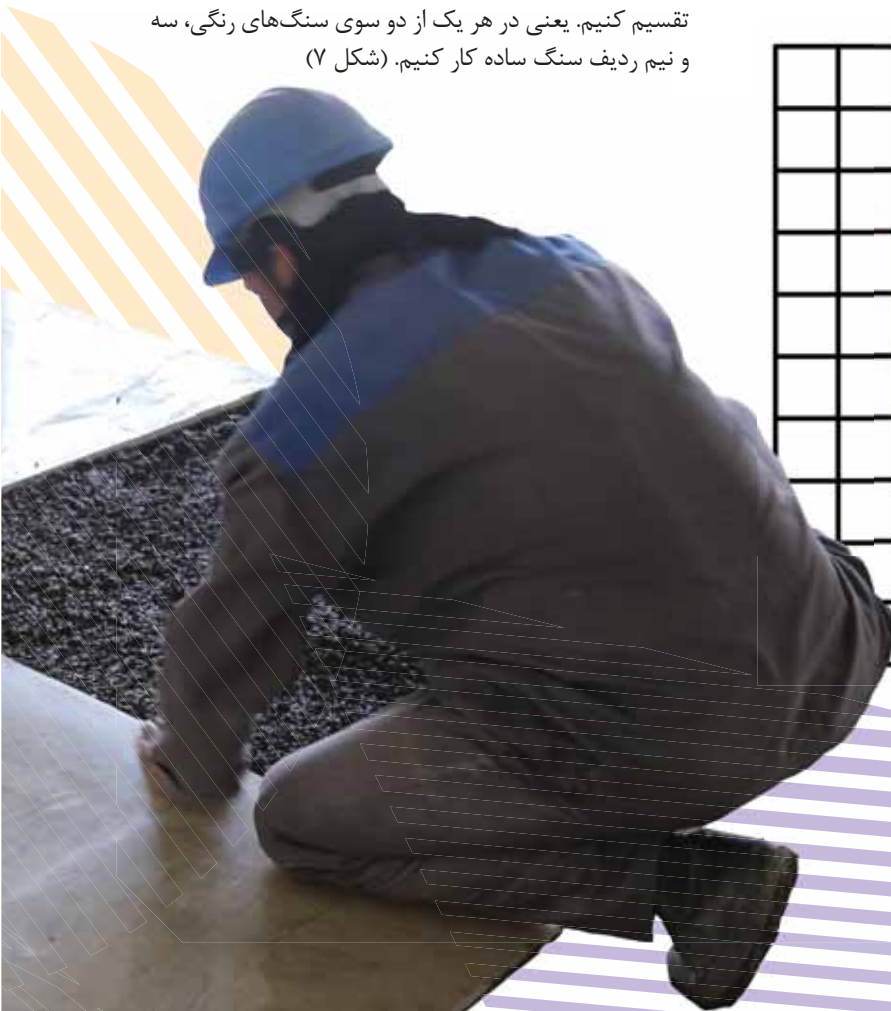
شکل ۵

آن‌گونه که در شکل ۶ می‌بینید، ۹ سنگ رنگی کم و بیش در میانه اتاق کار شده‌اند. اما در بالای سنگ‌های رنگی سه ردیف ساده کار شده است. در صورتی که در پایین سنگ‌های رنگی چهار ردیف ساده کار شده است. این خوب نیست. بهتر است بگوییم بد است. ولی نگران نباشید. چاره این است که هفت ردیف ساده را در دو سوی بخش رنگی به‌طور متقارن تقسیم کنیم. یعنی در هر یک از دو سوی سنگ‌های رنگی، سه و نیم ردیف ساده کار کنیم. (شکل ۷)

در عرض اتاق شکل ۱ هفت تا سنگ به کار می‌رود. کار گذاشتن این مربع ۳ در ۳ در عرض اتاق ساده است. ۳ سنگ از ۷ سنگ، همین سنگ‌های رنگی هستند. ۴ سنگ دیگر را در دو طرف بخش رنگی کار می‌کنیم. پس در هر سوی اتاق دو ردیف سنگ ساده کار می‌کنیم و سنگ‌های رنگی باید در سه ردیف میانی کار شوند. اما در کدام یک از ردیف‌ها؟

شکل ۶

اکنون شما دست به کار شوید. در مسئله‌های زیر سنگ‌ها را مربع‌هایی به ضلع 0.4 m بگیرید.

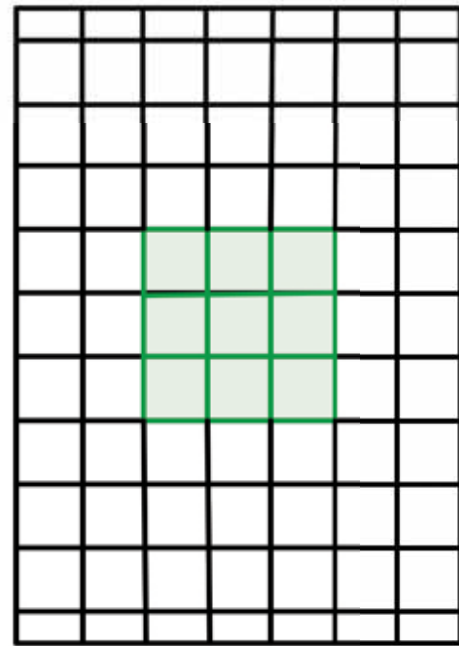
۱. همین ۹ سنگ رنگی را در میانه اتاق شکل ۱ کار بگذارید. شکل بکشید.

۲. همین ۹ سنگ رنگی را در میانه اتاقی به طول 4 m و عرض 3 m کار بگذارید. شکل بکشید.

۳. همین ۹ سنگ رنگی را در میانه اتاقی به طول 4.2 m و عرض 3 m کار بگذارید. شکل بکشید.

چنان‌که دیدید، برای فرش کردن کف اتاق مهارت ملاتریزی و جاگذاری سنگ‌ها کافی نیست. باید ترکیب و ترتیب سنگ‌ها را چشم‌نواز درآورد تا ارزش سنگ و کار کم نشود و بتوانیم توقع سفارش‌های بیشتر را داشته باشیم.

گاهی به جای ضلع‌های سنگ‌های مربع شکل، قطرهای آن را موازی با ضلع‌های اتاق می‌گیرند. در شماره آینده، به این روش می‌پردازیم.

شکل ۷

اوستا!

